

ΣΥΝΕΙΘΙΣΜΕΝΕΣ ΙΣΤΟΡΙΕΣ

ΜΕΣΑ σὲ μιὰ ταβερνίτσα στενή, μὲ χαμηλὸ ταβάνι, ἀραχνιασμένη. Ἀπὸ τὸ ἕνα μέρος ἔξη βαρέλλες σὲ δυὸ ράφια, ἀπὸ τρεῖς στὸ καθένα. Στὸ ἄλλο δυὸ κάντρα ξεθωριασμένα κρέμονται ἀπὸ δυὸ κορδόνια μακρὰ, γαρνιρισμένα μὲ ἀράχνες, φόφια ζωῖφια καὶ λίγδα πολυκαιρινή. Τὸ ἕνα κάντρο παρασταίνει τὸν Κολόμβο σὺν πάτησε τὴν Ἀμερικὴν· τὸ ἄλλο, τὸν Ὀθέλλο ποὺ πνίγει τὴ Δεσδαίμονα. Πάρα μέσα τὸ τεζιάκι, φαρδὺ καὶ ψηλὸ, καὶ πίσω ὁ ταβερνιάρης, κοκκινόμαυρος, ὀρθίος, τσιτωτὸς καὶ σοβαρὸς. Στὸ τεζιάκι ἐπάνω πέντ' ἔξη μπουτίλιες ἀράδα, δυὸ ντουζίνες ποτήρια, ὀκτὼ τενεκέδες ὀκαδιάρικες καὶ μισές, κᾶμπουσα καραφάκια τοῦ ρακιοῦ, ἕνα μαστελλάκι καὶ δυὸ τσανάκια μεζέδες.

Στὴ μέση τρία τραπεζάκια μικρὰ καὶ ἕνα γκιουβέτσι. Στὸ ἕνα γύρω-γύρω μιὰ παρέα τρώει καὶ κουτσοπίνει: δυὸ μεσόκοποι, ἕνας ἐξηγντάρης — ὁ μπάρμπα-Γιαννακὸς — καὶ τρία παληκάρια, ὅλοι ἐργάτες καὶ στιβαδῶροι τοῦ λιμανιοῦ.

Τὸ κοπέλλι τοῦ ταβερνιάρη, δώδεκα χρονῶν παιδί, κρατᾷ τὴ τακτικὴ συγκοινωνία τῆς παρέας μὲ τὸ τεζιάκι, φέρνοντας τὸν γεμᾶτο τενεκέ καὶ παίρνοντας τὸν ἀδειανό. Καὶ χαζεύει καμμιὰ φορὰ ἀκούοντας τ' ἀστεῖα καὶ τῆς κουβέντες τῆς παρέας.

— Μωρέ, π' ἀνάθεμα τὰ πεθαμμένα σου, μπροστὰ σου βλέπε, μωρέ! Τοῦ φώναζε ἄγρια ὁ ταβερνιάρης καὶ ἄρπαζε ἀπὸ τὰ χέρια του μὲ βία τὸν τενεκέ, ἀνοίγει τὴν κάνουλα τοῦ βαρελιοῦ καὶ τὸν γέμιζε προσπαθώντας μὲ κατεργαριά ν' ἀφήγῃ πολὺ ἀφρὸ ἐπάνω.

Ὁ ἐξηγντάρης, πολυέξερτος σὲ τέτοια, στραβοκυττάζοντας καὶ χαμογελώντας πονηρὰ, τοῦ φώναζε ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος:

— Βρὲ τεμπελόσκυλο, πὺὸ γλήγορα τὸν παιδιοῦ, ἐγέμιζε τὸ ποτήρι του καὶ τὸ στράγγιζε ὡς τὸν πάτο.

Ἡ παρέα ἔφαγε τὸ γκιουβέτσι, κατέβασε ἔξη ὀκαδιάρικους τενεκέδες — ὁ ταβερνιάρης καλὸ - κακὸ εἶχε τραθηγμένες ὀκτὼ γραμμὲς μὲ τὸ τεμπεσίρι — ὁ μπάρμπα Γιαννακὸς ἐβγαλε τὴ καπνοθήκη

του, έστρηψε ένα τσιγάρο σάν χωνί, τὸ άναψε ξεφυσώντας μεγάλα σύννεφα καπνοῦ, καὶ βλέποντας μιὰ τὸ κάντρο μὲ τὴ Δεσδαιμόνα καὶ μιὰ τὸν ταβερνιάρη λέει στοὺς συντρόφους του :

— Ποῦ λέτε, βρέ παιδιά, δυὸ πράγματα εἶνε ποῦ σὲ κάνουνε καὶ μεθᾶς : ὁ ταβερνιάρης, καλὴ ὥρα σάν ἐλόγου του — καὶ μισόκλεισε τὸ μάτι — καὶ τὸ θηλυκό, καλὴ ὥρα σάν ἐλόγου της — κ' ἔδειξε τὸ κάντρο μὲ τὸν Ὁθέλλο.

— Νὰ σοῦ πῶ μπάρμπα, τοῦ λέει ἓνα παλληκάρι. Σάμπως ἔχουμε καὶ τίποτα καλλίτερο τὸ κόσμο ἀπ' τὸ μεθύσι ;

— Ἔχουμε, βρέ, καὶ τὸν παρᾶ' πετιέται καὶ τοῦ λέει ὁ ἓνας μεσόκοπος, σάν νάτανε σαράφης.

— Βέβαια, δὲ σοῦ λέω ὄχι, ἀποκρίνεται ὁ μπάρμπα Γιαννακός. Μὰ ὁ παρᾶς μεθάει μόνο τῆς γυναῖκες καὶ ... τοὺς ταβερναραίους.

Τὸ ταβερνοκόπελο κοντοστάθηκε πάλι καὶ χάζευε ν' ἀκούη.

— Ποῦνε, μωρέ, ὁ τενεκές ! τοῦ μπήζει ἄξαφνα μιὰ ἄγρια τάχα φωνὴ ὁ μπάρμπα Γιαννακός.

Τὸ παιδί ξαφνιάστηκε, ἔτρεξε, ἄρπαξε ἀπὸ τὸ τεζιάκι τὸ γεμάτο τενεκέ, καὶ τὸν ἔφερε στὸ γέρο. Ὁ μπάρμπα γέμισε τὸ ποτήρι του καὶ τὸ κατέβασε μονορουφιζιά.

— Μπαρμπα Γιαννακό, τοῦ λέει ὁ ἓνας μεσόκοπος' σάν νὰ μὴ τα βλέπω καλά ... Γιὰ πὲς τζίτζιφο ...

Οἱ ἄλλοι ξεκαρδίστηκαν στὰ γέλια. Ὁ ταβερνιάρης σούρωνε τὰ μούτρα του καὶ ἄφριζε.

— Μὴ γελάτε, βρέ παιδιά, κ' ἐγὼ δὲν κουβεντιάζω στὰ κουτουροῦ. Ξέρω τί μιλάω. Ἔχω ἀλλάξει ὥς τώρα πολλοὺς ταβερνιάρηδες. Ἄν σᾶς εἰπῶ ἐγὼ ἕκατό, πέτε στεῖς διακόσους καὶ λίγοι θάναι ... Μά, π' ἀνάθεμα τὸν πατέρα καὶ τὴ μάνα τους, οὗλοι λές καὶ εἶνε ἴδιοι ... κλέφ ...

Δὲν πρόφτασε ν' ἀποτελειώσῃ τὸ λόγο κ' ἓνας μπάτσος δυνατὸς ἀκούστηκε, ποῦ κατάφερε ὁ ταβερνιάρης στὸ ῥοδοκόκκινο μάγουλο τοῦ παιδιοῦ :

— Τί χαζεύεις, μωρέ, θεοσκοτωμένε ! κακιᾶς ὥρας γέννημα !

Τὸ ταβερνόπουλο γύρισε σάν σδοῦρα κρατῶντας τὸ πρόσωπο μὲ τὰ δυὸ χεράκια του.

Ὁ μπάρμπα σῶπασε γιὰ μιὰ στιγμή καὶ ξερόδηξε. Οἱ ἄλλοι γύρισαν νὰ ἰδοῦν.

— Ποῦ λέτε, βρέ παιδιά — ἐξακολούθησε ὁ γέρος ἀφοῦ ἔστράγγισε ἄλλο ἓνα ποτήρι ἐξέχειλο καὶ τράδηξε δυὸ ρουφιξιές ἀπὸ τὸ τσιγάρο του. Βρέ, θεομπαίχτες, τοὺς λέω, ἢ τὸ ντεμπεσίρι σας εἶνε σαρανταποδαροῦσα καὶ τρέχει, ἢ τὸ σφουγγάρι σας εἶνε σάν κάθουρας καὶ στραβοπατᾶ ... καὶ δὸς του, ποῦ λέτε, ντεμπεσιριές οἱ ἀθεόφοβοι.

Δὲν πρόφταξε πάλι ν' ἀποτελειώσῃ τὸ λόγο, κ' ἓνα ὦχ ! ἀκούστηκε ἀπ' τὸ στόμα τοῦ παιδιοῦ, ποῦ ὁ ταβερνιάρης τοῦ εἶχε δώσει μιὰ κλωτσιὰ στὰ ψαχνὰ καὶ τὸ ξάπλωσε φαρδὺ - πλατὺ χάρμω.

— Καλὰ νὰ σοῦ κάνῃ, βρωμόσκυλο ! γυρίζει καὶ τοῦ λέει ὁ γέρος.

Μὲ τὸ ζόρι, μωρέ, μᾶς φέρνεις νὰ πιοῦμε, μὲ τὸ ζόρι. Ποῦναι μωρέ, ὁ τενεκὲς ὁ γιομαῖτος;

* *

Τὴν ἴδια στιγμή ἀνοίγει ἡ πόρτα καὶ μπαίνουν ἕνας-ἕνας πέντε παλληκάρια: Ὁ ἕνας, μὲ ρεμπούπλικα καὶ φαρδεῖα πανταλόνια, καὶ μὲ μαλλιά φουντωτά καὶ κάτασπρα — ὀργανατζῆς ἦτανε· ὁ ἄλλος, μὲ κοκκινωπά μάγουλα, μὲ παρδαλὸ μαντήλι στὸ κεφάλι καὶ μὲ κόκκινο ζουνάρι στὴ μέση, ἦτανε χασάπης· ὁ τρίτος, μὲ μπλοῦζα τσίτινη καὶ μὲ γουνωτὸ κασκέτο, φαράς ἦτανε· ὁ ἄλλος μὲ ὑποδήματα ὡς τὰ γόνата καὶ μὲ μαλτέζικο κασκέτο, ἦτανε ἀμαξᾶς· κι' ὁ τελευταῖος, μὲ μαδὶ σακκάκι, μὲ σαλβάρια καὶ κόκκινο μακρουλὸ φέσι, ἦτανε περβολάρης.

— Γεῖά στὰ παιδιά! εἶπανε στὴν παρέα μπαίνοντας ὅλοι, μὰ ὄχι καὶ ὁ χασάπης.

— Καλῶς τὰ παλληκάρια! ἀπολογήθηκε ἡ παρέα, μὰ ὄχι καὶ τὸ ἕνα παλληκάρι.

— Βάλε μας νὰ πιοῦμε, μωρέ! λέει τοῦ ταβερνιάρη ὁ φαράς.

Ὁ χασάπης ἔστρησε τὸ μoustaki τοῦ στραβοκυττάζοντας τὸ παλληκάρι τῆς παρέας.

Ὁ ταβερνιάρης, σὰν νὰ μὴ τοῦ καλάρεσε αὐτὴ ἡ δουλειά, ἦταν στενοχωρημένος. Κάτι ἤξερε, καὶ εἶχε ἀκούσει πῶς τὰ δυὸ παλληκάρια τὰ εἶχαν τσουγκρισμένα γιὰ κάτι γυναικοδουλειές. Νὰ μὴν τὰ πολυλογοῦμε τὸ «βάλε μας νὰ πιοῦμε» βάσταξεν ἀρκετά, ὅπου στὰ ὕστερα, ξαφνικά - ξαφνικά, ἀπὸ ἕνα πικρόλογο τοῦ χασάπη, ἀρπάχτηκαν οἱ δυὸ παρέες. Χαλασμός Κυρίου μέσα στὸ ταβερνάκι· φόρα ἔξω κάμες καὶ μαχαίρια. Ποτήρια, τραπεζάκια, καρέκλες, τενεκέδες, κάντρα, μποτίλλιες, ὅλα — θάλασσα. Ὡς πού νὰ γυρίσης νὰ 'δῇς, πέφτουν κατὰ γῆς σπαρταρώντας ὁ φαράς κι' ἕνας μεσόκοπος ἀπ' τὴν ἄλλη παρέα· τὸ ταβερνόπουλο εἶχε κρυφτῇ κάτω ἀπ' τὸ τεζιάκι. Ὁ ταβερνιάρης, κίτρινος, ἔτρεμε σὰν τὸ καλάμι ἀπ' τὸ φόβο του. Οἱ ἄλλοι ὅλοι ὅπου φύγη - φύγη. Σκορπιδόχορτο.

Σὲ λίγο, νά! κι' ἡ ἀστυνομία. Ἕνας ἀστυνόμος καὶ τέσσερες χωροφύλακες. Βλέπει τοὺς δυὸ σκοτωμένους, ῥωτᾷ τὸν τρομαγμένο ταβερνιάρη, ξύνει τὸ κεφάλι του, σὰν καὶ νὰ γύρευε νὰ βρῇ, σκέφθηκε, καὶ βάζει τοὺς δυὸ χωροφύλακας νὰ δέσουν τὸν ταβερνιάρη ὀπισθάγκωνα. Ποιὸν ἄλλον, ἀφοῦ οἱ διαβόλοι εἶχαν φύγει ὅλοι; Ἐπειτα βγαίνει ἔξω μὲ τοὺς ἄλλους δυό, πιάνει δυὸ γειτόνους ἀριστερά, ἄλλους δυὸ δεξιὰ, ἄλλους τρεῖς ἀντικρύ, καὶ σὰν νὰ μὴ τοῦ φτάνανε αὐτοί, τσακώνει καὶ πέντ' ἔξη περαστικούς, τοὺς δίνει ὅλους, καὶ δὸς του ἴσια στὸν ἀστυνομικὸ σταθμό. Βρὲ ἀμάν, λάθος γένηκε, τζάνουμ· τί φταίνει οἱ ἀνθρώποι. Μὰ ὁ ἀστυνόμος δὲ χαμπάριζε ἀπὸ τέτοια. Τοὺς ἔβαλε σὲ ἀνάκρισι, ἔκανε τὴν ἐκθεσί του καὶ τοὺς τραβολογᾷ ὅλους μάτσο στὴ φυλακὴ.

Ὅλοι, φτωχοὶ ἄνθρωποι, ἄρχισαν νὰ κλαῖνε, καὶ νὰ παρακαλοῦνε. Μὰ ὁ ἀστυνόμος οὔτε ἀπάντησι τοὺς ἔδινε. Ἦταν αὐστηρὸς. Δὲ χωράτεψε. Καὶ σὰν τὸν στενοχωροῦσαν μὲ τὰ παρακάλια τους,

ἄρχιζε τὰ βλαστήμια στή γλῶσσα του. Τοὺς ἐδριζε θεοὺς καὶ παναγίες. Σὰν νὰ τοὺς ἔλεγε:

— Στὴ φυλακὴ ὅλοι. Δὲν τ' ἀκούω ἡγῶ αὐτά. Ἀθῶοι, ξαθῶοι — δὲν ἔχει. Δικὴ μου δουλειά δὲν εἶνε. Ὁ Νόμος ἄς τὸ βρῇ. Ὁ ἀστυνόμος δὲν εἶνε νόμος. Ὁ ἀστυνόμος εἶνε ἀρχὴ καὶ κάνει τὸ χρέος του.

Οἱ ἀληθινοὶ ὁμῶς ἐνοχοὶ φύγανε ἀπ' τὴ Σμύρνη. Μοναχὰ ὁ μπάρμπα - Γιαννακὸς δὲν τὸ κούνησε, ἐπειδὴ ἦταν ἀθῶος, μὰ ἦταν καὶ ὑπήκοος ῥῶστος. Ποιὸς νὰ τὸν πειράξῃ; Κρύφτηκε γιὰ λίγο διαστήμα, καλὸ - κακὸ, κ' ὕστερα βγῆκε ἔξω καὶ ξανάπιασε δουλειά.

Μόνον ποῦ ἄλλαξε ταβέρνα, γιὰτὶ ἐκείνη πλιά εἶχε γίνει ῥημαδι.

**

Πέρασε καιρὸς. Χρόνος κι' ἀπάνω, ποῦ ἡ δουλειά ἐκείνη εἶχε πλιά ξεχαστῇ. Μὰ ὁ ταβερνιάρης καὶ οἱ ἄλλοι, ποῦ τοὺς ἐμπλεξε ὁ ἀστυνόμος στὰ καλὰ καθούμενα, ἔμεναν ἀκόμα κλεισμένοι καὶ ξεχασμένοι στή φυλακὴ καὶ δὲν ἦταν τρόπος νὰ βγοῦνε. Ποῦ νὰ γλυτώσουν ἀπ' τὰ νύχια τῆς Δικαιοσύνης μονάχα μὲ τὸ δίκιο τους; Γι' αὐτὸ κι' ὁ μπάρμπα Γιαννακὸς, σὰν ἔσμιγε καὶ κουτσόπινε μὲ τὴ νέα παρέα του στή ἄλλη ταβερνίτσα, τοὺς ἔλεγε μὲ νόημα κουνώντας τὸ κεφάλι του:

— Μωρὲ μάτια μου, σὰν ἔχῃς μέσα δὲν μπαίνεις ποτὲ μέσα!..

Μιὰ μέρα, ἐκεῖ ποῦ ἔπινε ὁ μπάρμπα - Γιαννακὸς μὲ πέντ' ἔξη ἐργάτες στή ταβέρνα, ἔμαθε πῶς βγήκανε ἀπ' τὴ φυλακὴ οἱ ἀδικόβαλμένοι ἐκείνου τοῦ σκοτωμοῦ.

— Μωρὲ, μιλάτε καλὰ! ἀλήθεια, βγήκανε οἱ ψουκαράδες; τοὺς ῥώτησε. Δόξα νάχῃ ὁ Παντοδύναμος. Μπράβο στὴ Δικαιοσύνη! Κι' ἀφοῦ, μωρὲ παιδιὰ, ὑπάρχει θάνατος, βάλτε νὰ πιοῦμε!..

Καὶ τράθηξαν ὅλοι ἀπὸ μιὰ ποτηριά.

— Ποῦ λέτε, βρέ μάτια μου — ἐξακολούθησε ὁ γέρος — ὁ Νόμος δὲ χωρατεύει. Νά! τὸ εἶδατε; Οὔτε δεκαπέντε μῆνες δὲν πέρασαν καὶ φάνηκε φῶς φανερό πῶς ἦταν οἱ ἄνθρωποι ἀθῶοι... Κ' ἡ δικαιοσύνη ἔκαμε τὸ χρέος τῆς. Τοὺς ἔδγαλε ἀπ' τὴ φυλακὴ...

— Μὰ δὲ σοῦ φαίνεται, μπάρμπα, εἶπε ἓνας ἀπ' τὴ παρέα, πῶς ἄργησε πολὺ νὰ τὸ καταλάβῃ πῶς ἦταν ἀθῶοι οἱ κακόμοιροι;

— Ἀ α α! ἡ καλὴ δουλειά, μωρὲ παιδιὰ, ἄργεῖ νὰ γένῃ, ἀποκρίθηκε μὲ ἓνα γέλιο πικρὸ ὁ μπάρμπα.

— Καὶ χρειάστηκε κι' ὅλας, εἶπεν ἄλλος, νὰ προυλήσουν οἱ δύστιχοι τὰ μαλλοκέφαλά τους γιὰ ν' ἀποδείξουν πῶς εἶνε ἀθῶοι...

— Μὰ βρέ, ἄνθρωπε τοῦ Θεοῦ, μὲ τίς ἀπαυτές... βᾶφουνται αὐγὰ ποτές;... Ἀμ' τί ἤθελες πάλι ἐλόγου σου νὰ βγοῦ ἀπ' τὴ φυλακὴ τσάμπα;...

Κάποιος ἔκανε νὰ γελάσῃ. Μὰ τὸ γέλιο του ἔσβυσε ἀμέσως, σὰν γύρισε καὶ εἶδε τοὺς ἄλλους νὰ κουνοῦν τὰ κεφάλια τους μελαγχολικά, μὲ τὰ μάτια χαμηλωμένα κατὰ γῆς.

Ὁ μπάρμπα Γιαννακὸς γιὰ κάμποση ὥρα δὲν ἔδγαζε ἄχνα. Ἦταν σὰν συλλογισμένος. Καὶ τὰ μάτια του σὰν βουρκωμένα.

Σὲ λίγο σηκώνεται χωρὶς νὰ βγάλῃ τοιμουδιά, παίρνει τὴν πατατούκα του στὸν ὦμο, καὶ κάνει νὰ φύγῃ. Μὰ πρὶν πατήσῃ τὸ κατώφλι τῆς πόρτας, γυρίζει ἄξαφνα πίσω, στέκει μπροστὰ στὴν παρέα, κόκκινος, ἀγριεμένος, ἀλαλιασμένος σὰν ἀπὸ θυμὸ, σὰν ἀπὸ πόνο, καὶ μὲ χειρονομίες ἀπότομες καὶ φωνὴ δυνατὴ, μὰ βραχνή σὰν νὰ τὸν ἐπνίγε κάποια ψυχικὴ τρικυμία :

— Μωρέ, τοὺς λέει, ποιὸς ῥωτᾷτε τὸν κύρ χασάνη πότε κάνει ῥαμαζάνι; Μωρέ, ποιὸς μασκαρᾷς σὰς γέλασε καὶ σὰς εἶπε πῶς ἡ φτώχεια δὲν εἶνε ἀτιμία καὶ τὸ δίκιο δὲν εἶνε παρὰς; Αἱ! μιλάτε, ντέ! Τί βουθαθήκατε;

Καὶ γιὰ μιὰ στιγμή, ἔτσι, μὲ τὸ δεξι χέρι τεντωμένο, μὲ μάτια γουρλωμένα, στάθηκε σ' αὐτὴ τῇ στάσι, σὰν ἄγαλμα παράξενο. Ἡ παρέα ἀπόμεινε ἀλαλόφωνη. Ὅλοι τὸν κύτταζαν μὲ ἀνοικτὸ στόμα. Ἀὖς καὶ τοὺς εἶχε μαγνητισμένους. Ἐπειτα καθὼς ποῦ εἶχε τὸ χέρι του τσιτωμένο μὲ τὴν παλάμη ἀνοικτὴ, τὴν ἔστρεψε κατ' ἐπάνω του καὶ ἔδωκε μιὰ μουντσα στὰ ἴδια του τὰ μοῦτρα:

— Ὅρσε, γαμπρέ, κουφέτα!.. χὰ, χὰ, χὰ, χὰ!

Καὶ μ' ἓνα γέλιο ἀλλόκοτο ξεπόρτισε βίαια καὶ βγήκε ἔξω σὰν τρελός.

Ἡ παρέα ξαφνιάστηκε μὲ τὸν τρόπο αὐτοῦ τοῦ μπάρμπα Γιαννακοῦ. Τί τοῦλθε τάχατες; Ὅλοι τὸν ἤξεραν πῶς ἦταν ἓνα μαλακὸ γεροντάκι, τίμιο, στοχαστικὸ, πολὺ ξερό, ταξειδεμένο, μόνο ποῦ τοῦ ἄρεσε λίγο πλιότερο τὸ κρασάκι καὶ τὸ γλέντι. Μὰ κανένας δὲν μπόρεσε νὰ μ'πῇ μέσα στὴ ψυχὴ του ἐκεῖνο τὸ βράδυ καὶ νὰ νοιώσῃ τί ἔπαθε ὁ μπάρμπα...

Ἡ παρέα μελαγχόλησε καὶ σώπασε. Καὶ σὲ λίγο, σιγὰ-σιγὰ, ἓνας-ἓνας, μὲ μιὰ ξερὴ «καλὴ-νύχτα» σηκωνότανε κ' ἔφευγε.

Τὸ ταθερνάκι ἐκεῖνη τὴ νύχτα ἔκλεισε νωρὶς-νωρὶς.

Χρ. ΒΑΣΙΛΑΚΑΚΗΣ

ΜΑΤΑΙΟΣ ΛΟΓΙΣΜΟΣ

— Ἡ ὀργὴ μὴν εἶναι δύναμις, ποῦ τὴ ζωὴ στηρίζει;
μὴν εἶναι ἀρρώστεια ὁ πόνος μας; μὴν εἶναι ἡ καλοσύνη
βάλοσμο ποῦ παρηγορεῖ καὶ τὴν ἐλπίδα δίνει;

Ἀξίζει τάχα ν' ἀγαπᾷς ἢ νὰ μισῇς ἀξίζει;

— Ὅλα εἶναι μάταιος λογισμὸς, σὰν φῶς θαμπὸ ποῦ σβένει,
ἀφοῦ ἡ Ἀγάπη ξεψυχᾷ, ἀφοῦ ἡ Χαρὰ πεθαίνει.

[Ζάκυνθος 27 Δεκεμβρίου 1910].

ΜΑΡΙΝΟΣ ΣΙΓΟΥΡΟΣ